

Rued Langgaard: *Écrasez l'infâme* (BVN 385)

Kritisk førsteudgave ved Ole Ugilt Jensen og Bendt Viinholt Nielsen

Revisionsberetning

Kilder

A. Partitur. Autograf

B. Violinstemme. Autograf

C. Skitsefragmenter

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,9. Autograf. Blækrenskrift (tilføjelser og rettelser med blyant og rød farvestift).

Omslagstitel: "*Écrasez l'infâme*" / *Piano Violon / par / Rued Langgaard / Færdig i Ribe 3 Sept 1949 / Kl. 3 Morgen.*

Titel: *Écrasez l'infâme.* / *pour / Piano et Violon / par / Rued Langgaard / færdig i Ribe 3 Sept 1949 / Kl. 3 Morgen*

Dateringer: efter sats I: *13/8 49. 6½ Morgen* - efter sats II: *7 Morgen pr. 13/8. 49 Ribe.* - før sats III: *Kl. 6 Morgen 20/9 49.* - før sats IV: *Komp. før Kl. 3 Morgen 3 Sept 1949. Renskrift pabeg 4 3/4 Morgen samme Dato* - efter sats IV: *Ribe. 3 Sept 49. 5 Morgen.* - efter sats V: *22/9 49*

8 blade, 34,5 × 26 cm; 12 beskrevne sider; paginering: (omslagtitelside), (blank side), (titelside), (første nodeside), 2-6, (blank side), 7, (blank side), 8-10, (blank side).

Papirtype: Uidentificeret logo og betegnelsen *1652* (12 systemer).

Påskrift omslagtitelsiden for neden: *Herefter fra 1/10 afskåret fra Morgentur og Morgenkomposition p.G. af Regnvejr hver eneste Morgen og Rheumatisme i mit Ben saa jeg ikke kunne gaa - hver Dag indtil April 1950 - Umiddelbart herefter Constance syg i en Maaned! Og mit Ben derfor forværret med Sygdomsindtryk, altså begge syge! / 4 Maj 1950.*

Note. Manuskriptet er blevet til i flere tempi efterhånden som kompositionen blev udvidet med flere satser.

B. Violinstemme. Autograf

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling, RLS 75,10. Autograf. Blæk (tilføjelser og rettelser med rød farvestift).

Titel: *Violon / Écrasez l'infâme / pour / Violon et Piano / par / Rued Langgaard. / komp Kl 3 Morgen 10/8 49 Ribe / 3/9 - / 22/9 -*

Dateringer: før sats I: *5½ Morgen. 12/8 49* - før sats III: *6 Morgen efter Morgentur Kl. 3 20/9 49* - før sats IV: *komp før 3 Morgen 3/9 49* - efter sats V: *Komp 22/9 49*

4 blade, 34,5 × 26 cm; 5 beskrevne sider; paginering: (titelside), (første nodeside), 2, (blank side), 3, (blank side), 4, (blank side).

Papirtype: Uidentificeret logo og betegnelsen *1652* (12 systemer).

Note. Stemmen er, ligesom partituret, udskrevet i flere tempi. Manuskriptet rummer enkelte detaljer i violinstemmen, som ikke findes i partituret (**A**); også det omvendte er tilfældet. RL har i stemmen, ved en senere lejlighed, foretaget rettelser, som ikke er overført til partituret. Væsentligt er overstregningen af gentagelsestegnene omkring t. 3-67 i første sats.

C. Skitsefragmenter

Det Kongelige Bibliotek, Rued Langgaards Samling (RLS).

1. Ukomplet skitse til sats I. RLS 75,11. Betegnet *Sonate* (overstreget: *Sonata solinga*); dateret ved begyndelsen: *5½ Morgen 11/8 49*.

1 blad, 34,5 × 26 cm; 2 beskrevne sider; upagineret. Indeholder t. 3-65; desuden bidrag til andet værk.

2. Skitsefragment, sidste 5 t. af sats IV. RLS 134,46. Ved t. 3 betegnet *Koda*; slutdateret *3 Sept 49*.

1 blad, 17 × 26 cm; fragmentet findes på bladets ene side (den modsatte side rummer en harmonisering af salmemelodien *Jesus er Navnet*, jfr. BVN B11).

Redaktionsgrundlag

Udgaven er baseret på den eneste foreliggende fuldstændige kilde, det renskrevne partitur (kilde **A**). En række supplerende detaljer fra den separate violinstemme (**B**) er dog integreret i udgaven, ligesom komponistens seneste korrektioner i denne kilde respekteres. Skitsefragmenterne (**C**) er konsulteret i tilfælde, hvor de øvrige kilder rejser spørgsmål, men fragmenterne er generelt af præliminær og ufuldstændig karakter og uden autoritativ kildeværdi.

Retningslinjer for udgaven

Udgiverens tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er dog angivet med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Redaktionelle kommentarer findes i noterne nedenfor.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triol-, sekstol- og septolangivelser samt manglende nodepunkteringer. Enkelte overflødige dynamiske angivelser og (gentagne) fortegn er stiltiende udeladt. Mindre justeringer af uegalt anbragte dynamiske angivelser er foretaget uden videre.

Komplettering og korrektion foretaget i henhold til kilde **B** er ikke typografisk markeret i udgaven, men dokumenteres i noterne. Her anføres også afvigelser mellem kilde **A** og **B**. – Pedalangivelser gengives i udgaven som de står i partituret (**A**).

Passager, der gentages, er redaktionelt kompletteret (vice versa) og notationsmæssigt egaliseret.

Noter

takt	stemme	kommentar
<u>Sats I</u>		
1	vl, pno	A har taktangivelsen $3/4$ $2/4$ ved satsens begyndelse, B har $3/4$ $4/2$ [sic.!), mens der inde i satsen kun er sporadiske angivelser ved taktskift; udgiveren har valgt at notere de faktiske taktarter efterhånden som de forekommer i satsen
3	vl	B har <i>fff</i>
3-67	vl, pno	B har gentagelsestegn omkring passagen, A har kun gentagelsestegn efter t. 67; i B er begge gentagelsestegn tydeligt overstreget af RL, og denne korrektion er taget til følge
5	vl, pno	takten er i A anført som en $2/4$ -takt, men hverken vl, pno hh eller pno vh passer rytmisk med $2/4$ (RL har tilsyneladende ved renskrivningen blandet takten sammen med t. 8); der er foretaget flg. korrektioner:
	vl	anført som i B (og C), der utvetydigt har en $2/4$ -takt med halvnoden f^2 (i A er vl identisk med vl i t. 8)

(5)	pno hh	node 1-6 er i A noteret som sekstendedele, men opfattes som en sekstol i analogi med t. 8
	pno vh	den noterede helnodesamklang er rettet til halvnodeværdi (således noteret i C)
9, 10	vl	node 1: doppio-angivelse tilføjet iht. B
11	pno vh	akkord 1: h rettet til a; h opfattes som en skrivefejl pga. passagens rene dur-mol-karakter
11-12(13)	vl	de tre buer tilføjet iht. B
16	vl	node 3: punktering udeladt (fejlnotation i A)
23	vl	node 1: doppio-angivelse tilføjet iht. B
26	vl	node 3: A har a; i B er a udraderet og RL har skrevet <i>h</i> over noden; rettelsen taget til følge
31	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B
31,32	vl	buer tilføjet iht. B
32	vl	rytmen anført som i A ; i B er t. 31-32 noteret som en gentagelse af t. 27-28, øjensynlig fordi RL i førte omgang er kommet til at springe nogle takter over og derfor har løst problemet med indsættelse af gentagelsestegn, uden at være opmærksom på forskellen mellem t. 28 og 32
33, 34	vl	node 1: ♯ (tr) tilføjet iht. B
35	vl	bue node 1-2(3) tilføjet iht. B
35, 36	vl	node 2-3: bindebue anført som i A (mgl. i B)
37	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B
48	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B
54	pno	<i>ped.</i> er i A efterfulgt af en bølgelinje, hvis endepunkt er uklart; her erstattet af [<i>sempre</i>]
58-65	-	<i>Ave Maria, ora pro nobis</i> tilføjet iht. B
59	vl	node 2: martellato tilføjet iht. B
63	vl	node 1 og 2: martellato tilføjet iht. B
67	-	A har gentagelsestegn efter takten; udeladt, jfr. note til t. 3-67 ovf.
<u>Sats II</u>		
-	-	<i>Præcist og eftertrykkeligt</i> tilføjet iht. B
1	-	A har ingen taktangivelser, B har ved begyndelsen 3/4 4/2 [i.e. 2/4]; udgiveren har valgt at notere de faktiske taktarter efterhånden som de forekommer i satsen
1, 4	vl	styrkegrader anført som i A ; B har kun <i>fff</i> ved t. 1
2	vl	B har kun <i>marc.</i> på node 1-3
3	pno vh	overstemme, node 1: <i>marc.</i> rettet til martellato i analogi med hh og vl samt t. 6
5	vl	B har kun <i>marc.</i> på node 1-2
6	vl	node 1: martellato tilføjet iht. B og i analogi med t. 3 (i A er martellato-tegnet udraderet)
<u>Sats III</u>		
-	-	B bærer satsens opr. titel og tempobetegnelse, dog begge overstreget, hhv. <i>Eneste Beskæftigelse</i> og <i>Hurtigt og haardt</i>
-	-	6/8 tilføjet iht. B
1	vl	<i>vibrato</i> tilføjet iht. B
6	vl	node 2-3 (efterslag): bue tilføjet iht. B

Sats IV

-	-	B bærer satsens opr. titel og tempobetegnelse hhv. <i>Finale</i> (udraderet) og <i>Lidt langsomt krigerisk</i> (overstreget)
-	-	3/4 tilføjet iht. B
8	vl	node 2, 3: doppio tilføjet iht. B
10	vl	B har marc. node 2-3 og ingen bue fra node 2 til 5
	vl	node 5: ulogisk martellato i A udeladt (findes ikke i B)
11, 12	vl	<i>ff</i> i taktens begyndelse tilføjet iht. B
12	vl	node 1-3: martellato tilføjet iht. B
13	vl	node 4: marc. tilføjet iht. B
18	vl	node 7: stacc. tilføjet iht. B

Sats V

3	vl	<i>sul G</i> tilføjet iht. B
7	pno	opløsningstegn tilføjet iht. B

BVN, rev. 12.6.2002

Nodeudgavens kolofon:

Rued Langgaard: *Écrasez l'infâme* (BVN 385)
© 2002 by Edition SAMFUNDET, Copenhagen.

BVN- numre refererer til Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værkefortegnelse*. Odense Universitetsforlag, 1991.

Hovedredaktør for Rued Langgaard Udgaven på Edition Samfundet: Bendt Viinholt Nielsen.

Rued Langgaard Udgaven er etableret med støtte fra Carlsbergfondet.
Den her foreliggende udgivelse er støttet af Langgaard-Fonden, Augustinus Fonden og Carlsbergfondet.

Spilletid: ca. 7 minutter.